

Grondstoffenplan 2016-2020 Gemeente Alblasserdam

*‘Ons afval heeft waarde’
Samen halen we eruit wat er in zit*

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Wettelijke kaders	6
3. Samenwerking gemeente Alblasserdam en HVC; samen doen	9
4. Huidige situatie	13
5. Grondstoffenanalyse en ambitie	16
6. Nieuw grondstoffenbeleid	28
7. Communicatieplan	33
Bronnen	35

Samenvatting

De gemeente Alblasserdam wil met dit grondstoffenplan invulling geven aan haar ambities op het gebied van afvalscheiding en hergebruik van grondstoffen.

De Rijksoverheid heeft voor 2020 ambitieuze doelstellingen geformuleerd ten aanzien van afvalscheiding. Bovendien heeft men met ingang van 1 januari 2015 een afvalbelasting doorgevoerd waardoor er € 13,- extra per ton verbrand afval betaald moet worden.

De landelijke overheid stuurt op de realisatie van een tweetal doelstellingen.

- Nuttige toepassing van 75% van het huishoudelijk afval door hergebruik in 2020;
- Maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar in 2020.

Om deze doelstellingen vorm te geven heeft de overheid een programma opgesteld Van Afval Naar Grondstof; VANG. In dit programma wordt aan gemeenten de opgave meegegeven om deze doelstellingen te bereiken.

Het uitvoeringsprogramma VANG heeft de ambitie gesteld om in 2020 75% van het huishoudelijk afval te scheiden en een gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner van 100 kg per jaar. Het is voor Alblasserdam niet mogelijk om deze ambitie binnen deze gestelde termijn te realiseren. Alblasserdam stelt wel tot doel om uiteindelijk te komen tot deze doelstelling van 100 kg per inwoner per jaar.

De gemeente Alblasserdam heeft in 2015 een bronscheidingspercentage van 51% gerealiseerd en 233 kg fijn restafval per inwoner per jaar geproduceerd. Het is nog een lange weg te gaan om de te komen tot de doelstelling van 100 kg per jaar. In de eerste periode van dit grondstoffenplan wil Alblasserdam de hoeveelheid fijn restafval reduceren naar 190 kg per jaar en een scheidingsdoelstelling van 60% realiseren. Omdat de ambitie gaat verder dan de 190 kg, is dit grondstoffenplan een eerste stap richting de doelstelling. Voor de toekomst wordt in overleg met betrokken partijen gekeken naar de vervolgfase. In dit plan wordt omschreven op welke wijze de eerste aanzet tot vermindering wordt ingevuld.

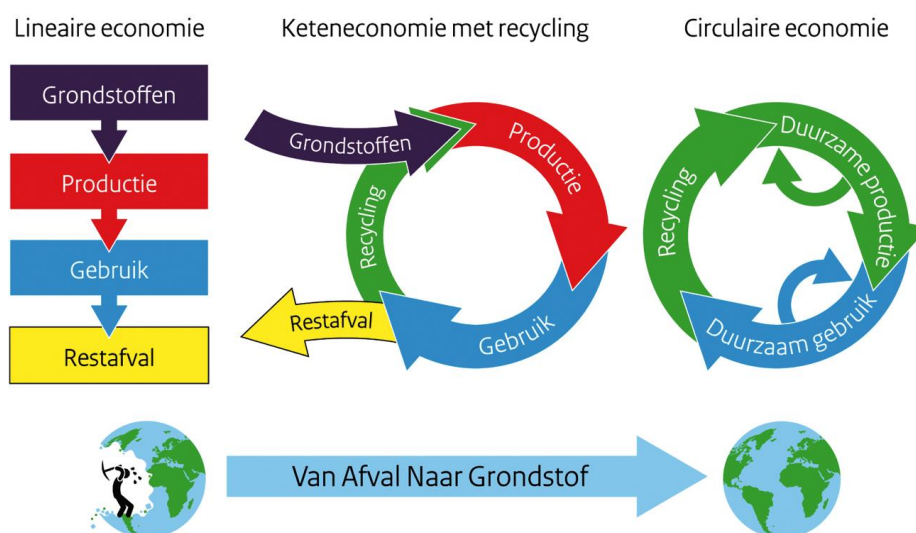
De komende periode zullen de gemeente Alblasserdam en HVC de resultaten nauwlettend in de gaten houden en waar mogelijk en nodig aanvullende maatregelen formuleren om uiteindelijk tot de 100 kg per inwoner te komen.

In dit plan zijn allereerst de landelijke ambities en de gemeentelijke ambities beschreven. Daarna wordt een beschrijving gegeven van de huidige situatie. En tot slot worden de maatregelen benoemd die nodig zijn om invulling te geven aan de ambities.

1. Inleiding

1.1 Circulaire economie

Met de toenemende schaarste aan grondstoffen neemt de noodzaak toe om op een andere wijze met afval om te gaan. Afval kan niet meer worden gezien als een restproduct maar als een verzameling van waardevolle grondstoffen. Vandaar ook de benaming van dit voorliggende plan ‘Ons afval heeft waarde, samen halen we er uit wat erin zit’. Het grondstoffenplan gaat dus niet alleen over het inzamelen van afval maar vooral ook op welke wijze zo veel mogelijk grondstoffen uit het afval gehaald kunnen worden. Het streven is uiteindelijk een circulaire economie.

Figuur 1: Circulaire economie

1.2 Reikwijdte

Dit grondstoffenplan beschrijft de beleidskaders, doelstellingen en maatregelen voor de komende 4 jaar met betrekking tot inzameling van grondstoffen en huishoudelijk afval in het verzorgingsgebied van de gemeente Alblisserdam.

In dit grondstoffenplan worden maatregelen voorgesteld. De uitvoering hiervan zal samen met HVC als samenwerkingspartner op gebied van afval en grondstoffen vorm gegeven worden. In hoofdstuk 3 wordt deze werkwijze verder toegelicht.

Taken op het gebied van het beheer van de openbare ruimte zoals straat reiniging, zwerfafval, dumpingen, etc., vallen buiten het aandachtsgebied van dit plan. Ook de taken van flankerend beleid zoals handhaving, kolkenreiniging en plaagdierbestrijding zijn niet opgenomen in dit plan maar maken wel een integraal onderdeel uit van het beleid openbare ruimte van Alblisserdam.

1.3 Grondstoffendriehoek

De grondstoffendriehoek vormt de basis van dit grondstoffenplan. Het geeft het evenwicht aan tussen het beoogde milieuresultaat, het gewenste serviceniveau en de hoeveelheid kosten die hier tegenover staan.

Figuur 2: Grondstoffendriehoek

Om te komen tot een gedegen grondstoffenplan is eerst een analyse gemaakt van het huidige afvalbeleid; de huidige dienstverlening (*Service*) wordt beschreven, het huidige materiaalhergebruikpercentage (*Milieu*) wordt bepaald en er wordt aangegeven wat de gemeente hiervoor betaalt (*Kosten*).

Op basis van een sorteeraanlyse (wat zit er nog in de grijze bak) en aan de hand van vergelijkingen met landelijke normeringen en resultaten van vergelijkbare gemeenten wordt een pakket aan maatregelen geformuleerd waarmee het scheidingspercentage van Alblasserdam kan worden verbeterd en de hoeveelheid restafval kan worden verminderd.

2. Wettelijke kaders

Europese en landelijke regelgeving geven kaders voor het gemeentelijk afvalbeleid. Hieronder worden de hoofdlijnen van de beleidskaders geschetst.

2.1. Europees afvalbeleid

Kaderrichtlijn afvalstoffen

De belangrijkste Europese richtlijn op het gebied van afval is de herziene Kaderrichtlijn afvalstoffen. Met deze nieuwe wetgeving wordt een betere afvalpreventie en efficiënter omgaan met schaarse grondstoffen en een zo hoog mogelijk hergebruik van materialen beoogd.

2.2. Landelijke afvalbeleid

Wet milieubeheer (Wm)

In deze wet wordt onder meer beschreven dat de gemeente de zorgplicht heeft voor het inzamelen van huishoudelijk en grof huishoudelijk afval. Volgens de wet is de Minister van Infrastructuur & Milieu (I&M) verplicht een landelijk afvalbeheerplan (LAP) vast te stellen. Dit plan bevat minimaal de hoofdlijnen van het beleid voor afvalbeheer en is voor overheden de basis voor het afvalbeleid.

Landelijk afvalbeheerplan LAP

In 2003 is het eerste Landelijk afvalbeheerplan (LAP) in werking getreden. De geldingsduur van dat plan was van 2003 tot en met 2009. Het huidige tweede LAP is geldig van 2009 tot en met 2015, met een doorkijk tot 2021.

Het LAP heeft de principes van de Ladder van Lansink als uitgangspunt (zie figuur 3). Het is erop gericht prioriteit te geven aan de meest milieuvriendelijke verwerkingswijze. Er dient eerst te worden overwogen of de hoogste stap (preventie) gerealiseerd kan worden. Pas daarna kan een lagere stap in aanmerking komen.

Figuur 3: Ladder van Lansink

Onder nuttige toepassing valt (zie figuur 3: Ladder van Lansink) producthergebruik, materiaalhergebruik en het gebruik van afval als brandstof.

Onder producthergebruik wordt de nuttige toepassing verstaan waar producten opnieuw worden gebruikt voor hetzelfde doel als waarvoor zij waren bedoeld (bijvoorbeeld via kringloopwinkels).

In de periode waarin de tweede wijziging van het LAP plaatsvond, is ook de uitvoering van het programma 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG) opgepakt. De wijziging van het LAP sluit aan bij de doelstellingen en invulling van VANG.

Bovendien is in de loop van 2014 gestart met de voorbereiding van een nieuw LAP, dat in 2015 in werking moet treden. Het opstellen van dat LAP3 en het uitvoeren van VANG lopen gelijk op en zijn onderling verweven. worden opgenomen in het nieuwe Nederlandse afvalbeheerplan.

Van Afval Naar Grondstof (VANG)

Het programma Van Afval Naar Grondstof (januari 2014) is de inspanning van het kabinet om de transitie naar een circulaire economie te stimuleren. Het omvat de uitwerking van het Afvalpreventieprogramma Nederland, dat Nederland in opdracht van de Europese Commissie heeft gemaakt.

Het programma bestaat uit 8 operationele doelstellingen die betrekking hebben op de gehele grondstoffen keten. Meest relevant voor wat betreft dit grondstoffenplan is doelstelling 3. *Verbetering van de afvalscheiding en inzameling*. De ambitie die aan deze doelstelling ten grondslag ligt is het minimaliseren van de hoeveelheid Nederlands restafval in de verbrandingsinstallaties onder andere door gemeenten te faciliteren bij verbetering van afvalscheiding en inzameling.

In het Uitvoeringsprogramma VANG (december 2014) zijn deze ambities nader gespecificeerd naar 75% scheiding van huishoudelijk afval¹ en een gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner van 100 kg per inwoner per jaar.

Afvalprestaties

Met de introductie van het VANG programma en de daarbij behorende concept richtlijnen is ook de nadruk verschoven met betrekking tot het vergelijken van afvalprestaties.

Leidend bij VANG is de hoeveelheid (kg) restafval per inwoner. Verder wordt niet langer gekeken naar de stedelijkheidsklasse als prestatiebepalende factor maar wordt ook gekeken naar het hoogbouw percentage.

Ook in het nu voorliggende grondstoffenplan zijn deze uitgangspunten leidend.

¹ Definitie huishoudelijk restafval: totale gecombineerde hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval, grof huishoudelijk restafval en verbouwingsafval dat overblijft na bron- en/of nascheiding

2.3. Gemeentelijk grondstoffenbeleid

Grondstoffenbeleid

Dit grondstoffenplan is de basis voor het grondstoffenbeleid van de gemeente Alblasserdam. De looptijd van dit plan is tot 2020.

Afvalstoffenverordening

Op grond van de Wet milieubeheer is de gemeente verplicht een afvalstoffenverordening vast te stellen in het belang van de bescherming van het milieu. Het stelt regels voor de burgers over het ontdoen van afvalstoffen en (afzonderlijke) inzameling van afvalstoffen. In de verordening is aangegeven waar, hoe en aan wie het huishoudelijk afval moet worden aangeboden. In gemeente Alblasserdam geldt de Verordening Afvalstoffenheffing 2015.

3. Samenwerking gemeente Alblasterdam en HVC; samen doen

3.1 Inleiding

Als opdrachtgever is gemeente Alblasterdam bepalend in de taken die HVC voor de gemeente uitvoert en de resultaten die bereikt dienen te worden. De basis voor het afvalbeheer vormt de Dienstverleningsovereenkomst die in 2014 tussen de gemeente en HVC is afgesloten voor een periode van twaalf jaar en waarin de inhoud, de omvang en garanties van de afvalbeheertaken, zijn vastgelegd. Zowel HVC als gemeente kunnen elkaar voorstellen tot wijzigingen van deze overeenkomst doen.

3.2 Achtergrond Gemeente Alblasterdam

De gemeente Alblasterdam is een gemeente met 19.845 inwoners en 7.983 woonhuisaansluitingen (peiljaar 2015).

De gemeente wordt gekenmerkt door een historie van scheepsbouw en scheepswerven. Grote bekende bedrijven op dit gebied zijn gevestigd in Alblasterdam. De gemeente heeft verder een rijk verenigingsleven en er zijn diverse kerken, scholen en verenigingen ook betrokken bij de inzameling van grondstoffen.

De gemeente Alblasterdam maakt onderdeel uit van de Drechtsteden en werkt samen met de gemeenten Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.

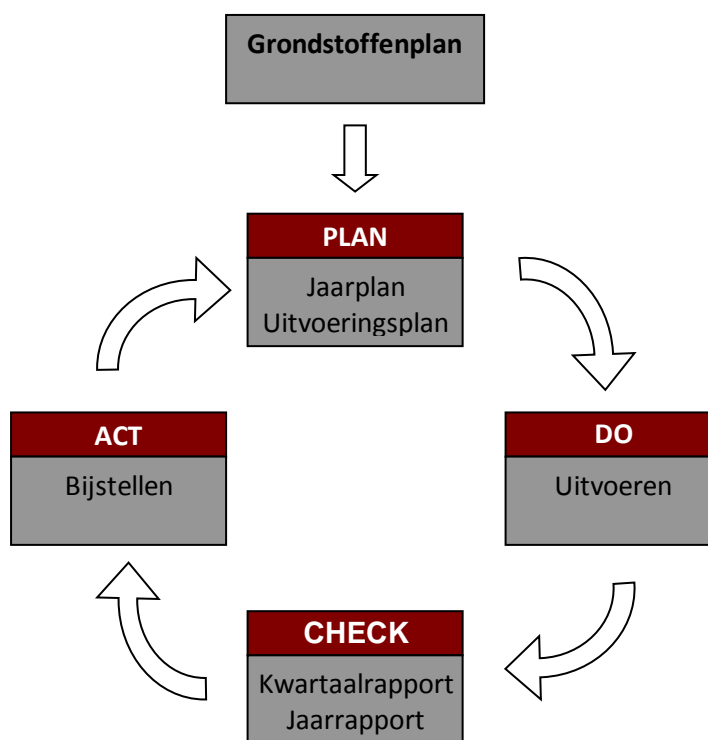
3.3 Achtergrond HVC

HVC is een toonaangevend nutsbedrijf van en voor gemeenten en waterschappen. Haar opdracht is om de deelnemende overheden te helpen met het realiseren van hun doelstellingen op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afvalbeheer en duurzame energie. HVC kiest voor oplossingen met een zo hoog mogelijk milieurendement tegen verantwoorde kosten, waarbij financiële opbrengsten terugvloeien naar de maatschappij. Ze richten zich op lokaal beschikbare bronnen en aanvullend op bronnen buiten hun verzorgingsgebied. Ze zetten hun ondernemerschap in om bestuurlijke doelen te vertalen in concrete oplossingen. Innovatie, creativiteit en samenwerking zijn daarbij kernwaarden. HVC staat als maatschappelijk betrokken organisatie midden in de samenleving. Zij hechten aan educatie en een open communicatie over hun activiteiten en milieuprestaties. HVC is een bedrijf waar mensen belangrijk zijn. Samen investeren ze om het beste uit zichzelf en het bedrijf te halen.

3.5 Grondstoffenbeheer

Naast inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval geeft HVC ook beleidsadvies. Vanuit deze rol is dit grondstoffenplan opgesteld. Hiermee wil HVC de gemeente ondersteunen in de regiefunctie en het behalen van de doelstelling van het hoogst mogelijke milieurendement tegen de laagst mogelijke kostprijs.

Vanuit HVC is een gestructureerde vorm van informatie noodzakelijk om de gemeente in staat te stellen te sturen op doelmatig beheer van huishoudelijke afvalstoffen en grip te houden op de doelstellingen. De afvalbeheercyclus zoals hieronder weergegeven biedt handvaten voor een gestructureerde informatievoorziening en gereedschappen voor verbeteringen.

Figuur 4: Grondstofbeheercyclus

Het voorliggende grondstoffenplan geeft de kaders waaraan het afvalbeheer moet voldoen en de ambities die in 2020 moeten zijn bereikt. De manier waarop hier invulling aan zal worden gegeven, wordt bepaald door de gemeente Alblasserdam in samenspraak met HVC.

HVC zal hiervoor na afstemming met de gemeente Alblasserdam jaarplannen opstellen, zie figuur 4: Grondstofbeheercyclus.

In de jaarplannen staat per jaar aangegeven welke maatregel(en) nader uitgewerkt worden. De volgorde hiervan komt tot stand door een prioriteitsbepaling, op basis van een zo hoog mogelijke recycleresultaat van afvalstromen dan wel op basis van een financiële afweging. Deze jaarplannen worden, rekening houdend met de gemeentelijke planning en controletyclus en

in overleg met de gemeente, opgeleverd. In het jaarplan staan de in dat jaar uit te voeren maatregelen. In het uitvoeringsplan worden de maatregelen verder uitgewerkt waarbij ook de financiën in beeld worden gebracht. De uitvoeringsplannen worden separaat aan het bestuur ter besluitvorming voorgelegd. Afhankelijk van eventuele (financiële) consequenties, zullen deze plannen door het college of de raad vastgesteld worden, waarna HVC de plannen implementeert. De jaarplannen worden jaarlijks geëvalueerd. Via jaar- en kwartaalrapportages krijgt de gemeente terugkoppeling over de resultaten die een bepaalde maatregel heeft gehad.

De rapportage die HVC opstelt, vindt plaats aan de hand van:

- De registratie van de ingezamelde hoeveelheden per grondstof;
- Een jaarlijks te houden representatieve sorteeraanlyse, waarbij de samenstelling van het restafval steekproefsgewijs wordt onderzocht;
- De registratie van klachten en meldingen over de uitvoering van de dienstverlening;
- Een eventueel klanttevredenheidsonderzoek over de afvalinzameling onder inwoners en de gemeenten.

Medio 2018 wordt het totale grondstoffenplan in onderling overleg geëvalueerd en bezien in welke mate de maatregelen tot het beoogde resultaat hebben geleid. Na de evaluatie zal er een nieuw meerjarig grondstoffenplan worden opgesteld. Jaarlijks worden de behaalde resultaten en de acties vanuit het grondstoffenplan geëvalueerd.

3.6. Prikkel

Er is een landelijke ambitie neergelegd van 75% scheiding van huishoudelijk afval, ofwel gemiddeld 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020. Momenteel is dit gemiddeld ca 250 kg en bij de gemeente Alblisserdam in 2015 233 kg.

In Nederland zijn verschillende pilots gaande of afgerond waaruit blijkt dat door het geven van bepaalde “prikkel” aan bewoners het scheidingsgedrag verbeterd kan worden.

Serviceprikkels

Aan de inzameling van grondstoffen met een bepaalde waarde (zoals kunststof en papier) wordt meer service verleend dan aan de inzameling van restafval.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Inzamelfrequentie: een hoger inzamelfrequentie voor waardevolle grondstoffen en een lagere frequentie voor restafval;
- Extra containers voor de grondstoffen GFT, papier en kunststof;
- Een grotere container voor grondstoffen;
- Restafval op afstand zetten. Burgers brengen bijvoorbeeld hun restafval naar locaties aan de rand van de wijk.

Communicatieprikkel

Aan de hand van wetenschappelijke inzichten en met kennis van verschillende belevingswerelden van consumenten, kan communicatie steeds gericht worden ingezet. HVC maakt hierbij gebruik van gedragsonderzoek. Dat betekent dat HVC op basis van consumentenbeleving en verschillende leefstijlen de communicatie bewust kan sturen door te kiezen voor een specifieke tone-of-voice, de inhoud van argumenten of kleur en beeldgebruik. Motivatoren om afval te scheiden kunnen per groep/gemeente of wijk wisselend zijn. Communicatie wordt maatwerk door rekening te houden met deze motivatoren en het gedragsonderzoek per gemeente. HVC ontwikkelt een 'communicatie-grid', specifiek gericht om de doelstelling van 100 kg per inwoner te ondersteunen.

De communicatie moet zich niet alleen richten op de nieuwe stromen (bijvoorbeeld kunststof) maar ook op optimalisatie van de bekende stromen (bijvoorbeeld gft). De communicatie moet leiden tot vergroten van de kennis en bewustzijn omtrent afvalscheiding.

Waardeprikkel

Een volgende stap in het verhogen van de scheiding van afvalstromen zijn positieve waardeprikkel. Door huishoudens te belonen voor het scheiden van hun afval kunnen de resultaten verder worden verhoogd. Mede met het oog hierop onderzoekt HVC de mogelijkheid om per huishouden een grondstoffen- of milieumonitor te realiseren.

Kostenprikkel

Bij kostenprikkel worden bewoners beloond voor het beter scheiden van hun afvalstromen. De meest toegepaste manier is bewoners te laten betalen voor hun hoeveelheid restafval. Een andere type prikkel is de positieve prikkel op grondstoffen. Bewoners krijgen een beloning voor het inleveren van grondstofstromen zoals kunststoffen, textiel en elektrische apparaten.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Diftar (geDIFferentieerd TARief); bewoners betalen per keer dat ze een mini-container aanbieden of gebruik maken van een ondergrondse container
- Afval Loont; een systeem waarbij bewoners geld krijgen per kg grondstof die ze aanleveren.

Hoe meer prikkels aan de burgers worden gegeven des te hoger het te verwachten materiaalhergebruik en hoe lager de hoeveelheid restafval.

4. Huidige situatie

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie van de beschreven. Per stroom wordt de inzamelstructuur omschreven.

4.1 Algemeen

De gemeente Alblasterdam is ingedeeld in stedelijkheidsklasse 3. De mate van verstedelijking (1 meest stedelijk, 5 minst stedelijk) geeft weer hoeveel adressen er per vierkante kilometer zijn en geeft daarmee een indicatie van de mogelijk te realiseren afvalscheiding. Meer stedelijke gemeenten kunnen minder afval scheiden door de beperkingen in de openbare ruimte, het percentage hoogbouw en de samenstelling van de bevolking. In de vergelijking wordt Alblasterdam vergeleken met gelijkwaardige stedenbouwklassen.

De inwoners van gemeente Alblasterdam kunnen zich van het huishoudelijk afval ontdoen via drie typen afvalvoorzieningen: haalvoorzieningen, onbemande en bemande brengvoorzieningen.

4.2 Inzamelstructuur

In deze paragraaf wordt de huidige situatie beschreven per type grondstof.

	Middel en frequentie	Bijzonderheden
Restafval laagbouw	<ul style="list-style-type: none"> • 240 liter containers, 1 x per 2 weken • Ondergrondse containers, lediging zo vaak als nodig. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bijplaatsen van ondergrondse containers loopt nog. • 240 liter containers worden waar mogelijk al verwijderd • Toegangscontrole op de ondergrondse containers
Restafval hoogbouw	<ul style="list-style-type: none"> • Ondergrondse containers • Inpandige containers 	<ul style="list-style-type: none"> • Toegangscontrole
Gft laagbouw	<ul style="list-style-type: none"> • 140 en 240 liter containers, 1 x per 2 weken 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen GFT inzameling bij hoogbouw
	<ul style="list-style-type: none"> • 240 liters containers, 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzameling met behulp

Papier laagbouw	1 x per maand	van scholen, kerken en verenigingen. <ul style="list-style-type: none"> • Gesprekken met verenigingen en gemeente gevoerd over optimalisaties.
Papier Hoogbouw	<ul style="list-style-type: none"> • Verzamelcontainers inpandig • 1 x per maand 	<ul style="list-style-type: none"> • Deze vergoeding gaat niet via de verenigingen maar alles 1 op 1 terug naar de gemeente
PMD	<ul style="list-style-type: none"> • Huis aan huis met zakken 1 x per 4 weken • Verzamelcontainers • Ondergrondse perscontainer 	
Glas	<ul style="list-style-type: none"> • Verzamelcontainers 	<ul style="list-style-type: none"> • Glasinzameling is uitbesteed aan een externe partij
Textiel	<ul style="list-style-type: none"> • Verzamelcontainers • Ondergrondse container 	<ul style="list-style-type: none"> • Textiel inzameling is uitbesteed aan een externe partij
Grof Huis-houdelijk afval	Huis aan huis inzameling tegen betaling	Geen gratis huis aan huis inzameling meer en daardoor bijna alles naar ABS Noordpolder

Tabel 1: Overzicht afval en grondstoffen 2015

4.3 Milieurendement

De scheidingsresultaten per grondstof / afvalstroom waren in 2015, afgerond op hele kilogrammen, als volgt:

NB: De scheidingsdoelstelling op fijn huishoudelijk restafval afval is 75% en voor het grof huishoudelijk restafval afval 75%. De landelijke doelstelling van de 100 kg per inwoner is gebaseerd op de totale hoeveelheid ongescheiden afval, zowel het fijne als het grof huishoudelijk afval. In de doelstellingen en in dit plan wordt het fijn huishoudelijk afval nu al kader en referentiepunt genomen.

	Omschrijving	Kg/Inw	%
Gescheiden	Kunststof / PMD	6	
	Textiel	3	
	Glas	19	
	Papier	51	
	GFT	68	
	Grof huishoudelijk (h-a-h en ABS)	130	
Ongescheiden	Restafval (Fijn)	234	
	Restafval (Grof)	32	
	Gescheiden	277	
	Ongescheiden	266	
	Totaal gescheiden en ongescheiden	543	
Bronscheidingspercentage			51

Tabel 2: Resultaat 2015 in kg per inwoner en bronscheidingspercentage

4.4 Kosten

Gemeente Alblasterdam heeft in 2015 € 1,7 miljoen aan de taak afvalinzameling-, verwerking en beheer uitgegeven.

Afvalstoffenheffing bedraagt in 2015 € 267,- per éénpersoonshuishouding en € 324,- per huishouden met meerdere personen.

5. Grondstoffenanalyse en ambitie

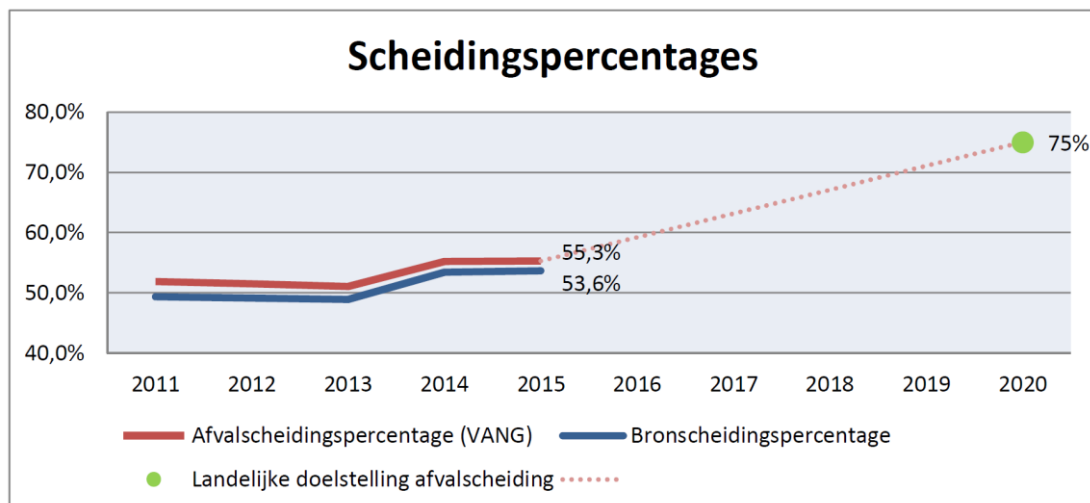
Hieronder volgt een nadere analyse van de verschillende stromen. Deze analyse wordt als basis gebruikt om maatregelen te formuleren ter verbetering van de afvalprestaties.

De grondstoffenanalyse bevat de volgende onderwerpen:

- Inzicht in de bronscheidingspercentages per jaar (2011-2015).
- Inzicht in het materiaalhergebruikpercentage (obv LAP2 monitor) per jaar (2011-2015).
- Inzicht in de prestaties van de gemeente ten opzichte van de doelstellingen vanuit VANG.
- Inzicht in de prestaties van de gemeente t.o.v. de overige HVC-gemeenten in de Drechtsteden.
- Inzicht in de samenstelling van het restafval in 2015 op basis van de door Eureco uitgevoerde sorteeranalyses.
- Inzicht in de afvalhoeveelheden per inwoner per jaar van 2011 tot en met 2015, afgezet tegen de hoeveelheden in de vergelijkbare stedelijkheidsklasse (bron: cbs). Dit geldt voor de volgende stromen:
 - Fijn huishoudelijk restafval
 - GFT
 - OPK
 - PMD (voorheen KFF)
 - Verpakkingensglas
 - Textiel
 - GHA (RAD + hah)

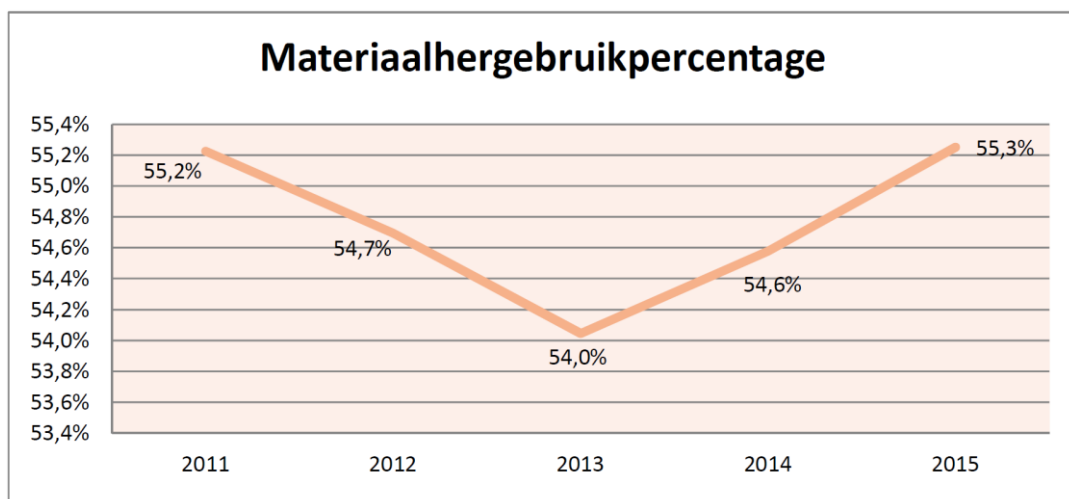
5.1 Bronscheidingspercentage en Materiaalhergebruikpercentage

Onderstaande tabel laat het bronscheidingspercentage zien van Alblasterdam vanaf 2011 tot heden.

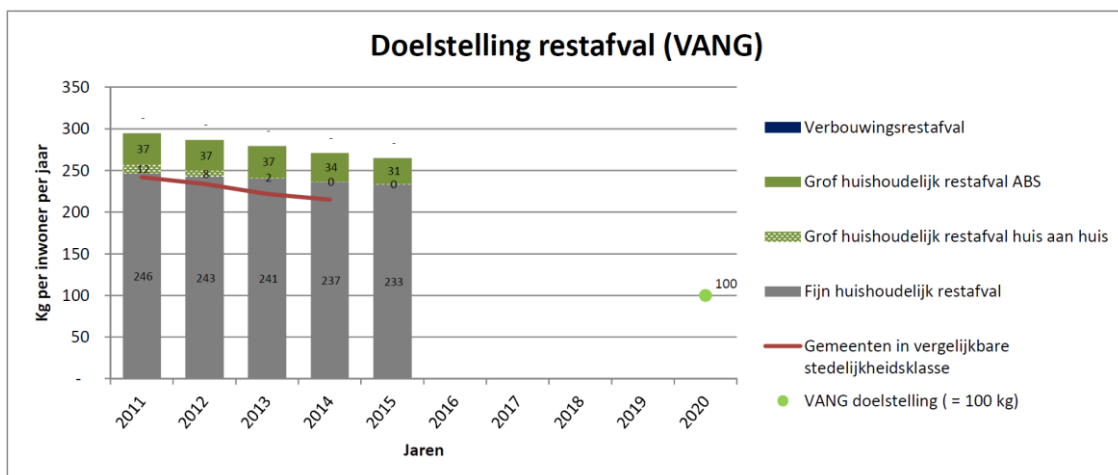
Tabel 3: Resultaten bronscheidingspercentage gemeente Alblasterdam over de periode 2011-2015.

Onderstaande tabel geeft inzicht in het percentage materiaalhergebruik vanaf 2011.

Tabel 4: Resultaten materiaalhergebruikpercentage gebaseerd op LAP2 monitor gemeente Alblasterdam

5.2 VANG-doelstelling

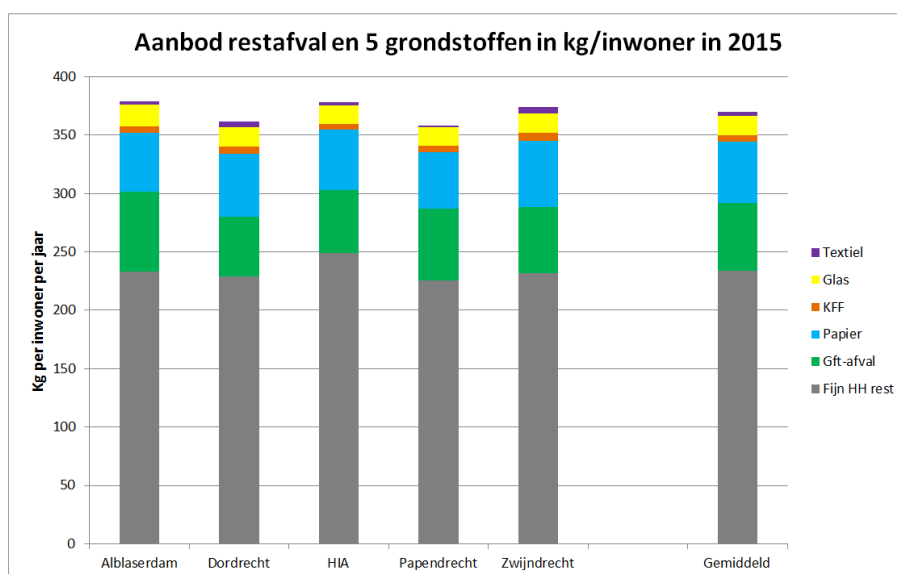

Tabel 5: Resultaten (grof en fijn) huishoudelijk afval gemeente Alblasterdam t.o.v. VANG doelstelling

In vergelijking met gemeenten in vergelijkbare stedelijkheidsklassen scoort Alblasterdam met 233 kg per inwoner iets onder het gemiddelde. Bij deze gemiddelde gemeenten zijn ook de gemeenten meegenomen die diftar hebben. De afgelopen jaren zijn er geen ingrijpende maatregelen genomen en toch laat Alblasterdam een dalende lijn zien in de hoeveelheid restafval.

5.3 Hoeveelheden Alblasterdam vergeleken met HVC gemeente Drechtsteden

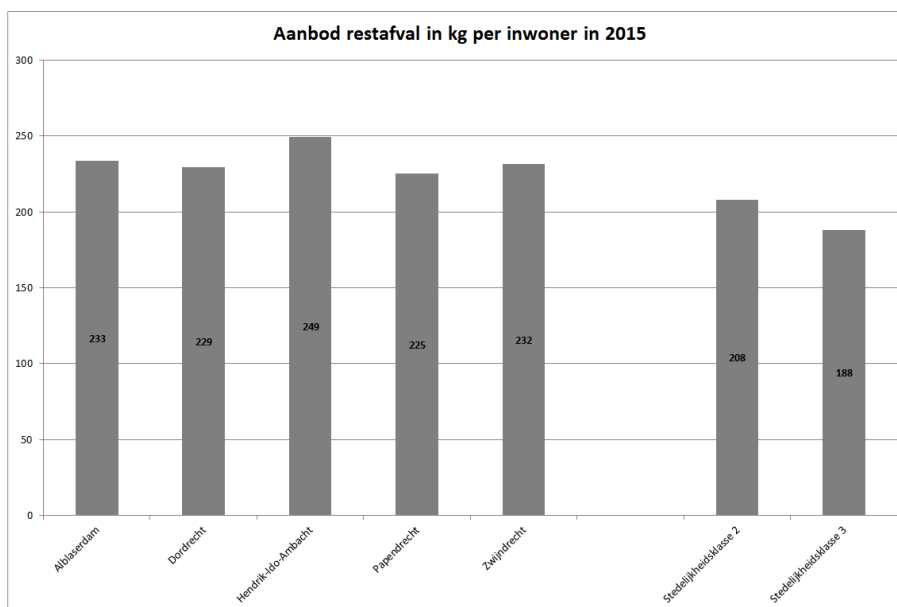
Onderstaande tabel laat voor de HVC-gemeenten in de Drechtsteden het totale aanbod van het huishoudelijk afval zien in kilogrammen per inwoner over het jaar 2014. Het grof huishoudelijk afval is in deze tabel niet meegenomen.

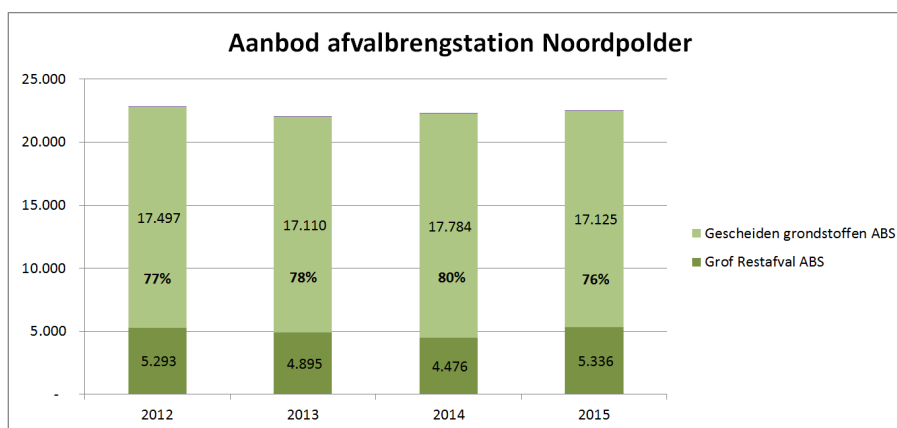
Tabel 6: vergelijking hoeveelheden afval Drechtsteden

De ambitie van Alblasserdam is om de totale hoeveelheid restafval op het niveau te krijgen van het landelijk gemiddelde.

Onderstaande tabel laat zien dat in vergelijking met de andere gemeenten in de Drechtsteden de hoeveelheid restafval gemiddeld iets hoger is. Landelijk heeft Alblasserdam nog 35 kilogram per jaar gemiddeld meer restafval.

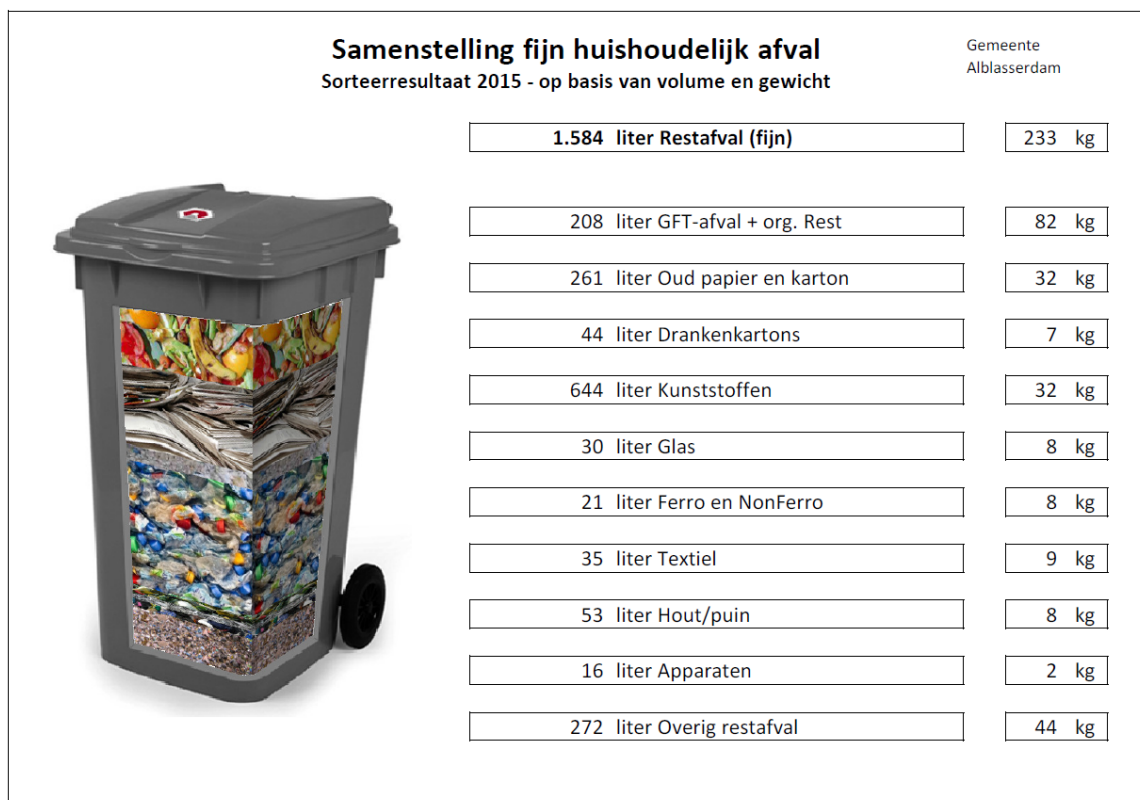
Tabel 7: aanbod hoeveelheid restafval per inwoner in 2015

Tabel 8: aanbod hoeveelheid restafval Noordpolder van Alblasserdam

5.4 Sorteeraanlyse

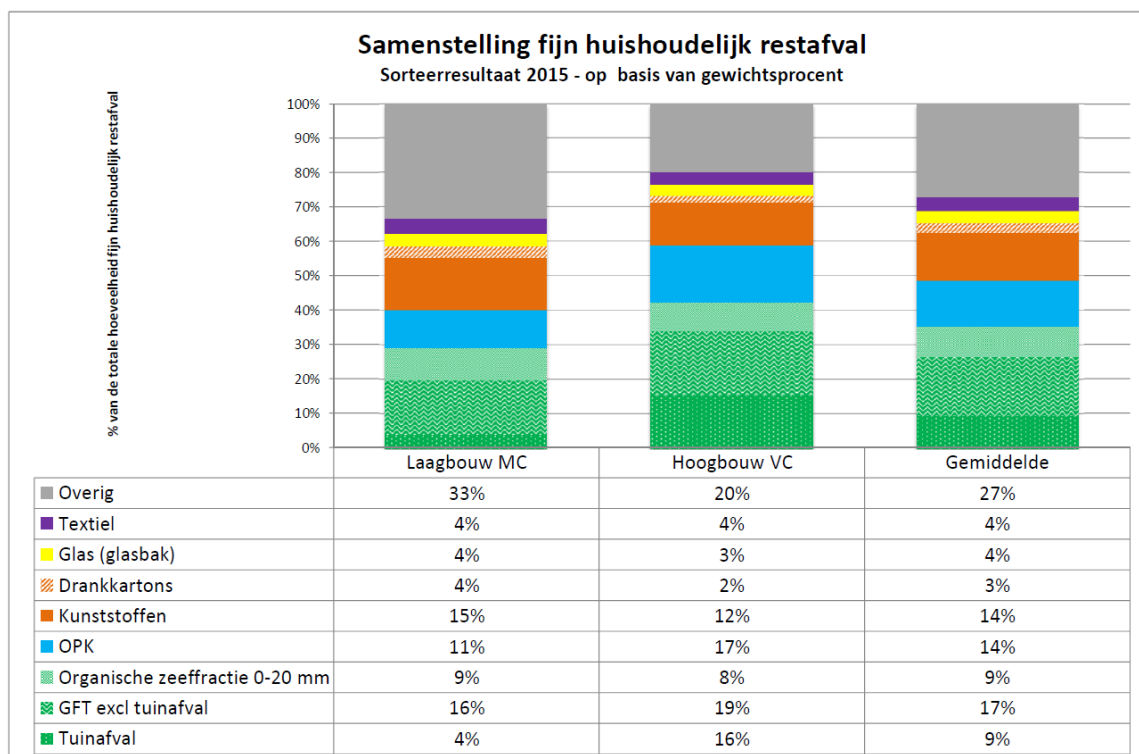
Om te kunnen bepalen of het mogelijk is om nog meer afval te scheiden uit het restafval, worden jaarlijks sorteeranalyses uitgevoerd. In onderstaand figuur is te zien wat de samenstelling van de restafvalcontainer is. Hieruit blijkt dat de inhoud van de restafvalcontainer als volgt is samengesteld.

Tabel 9: Minicontainer samenstelling fijn huishoudelijk restafval, sorteerresultaten in kg per inwoner

De tabel laat zien dat GFT de grondstof is die nog het meeste voorkomt in het restafval (82 kg). Daarna zijn het de grondstoffen oud papier en karton (32 kg) en de kunststoffen in combinatie met de drankenkartons (39 kg).

De maatregelen die in dit plan worden voorgesteld zijn hierom ook met name gericht op deze drie grondstoffen.

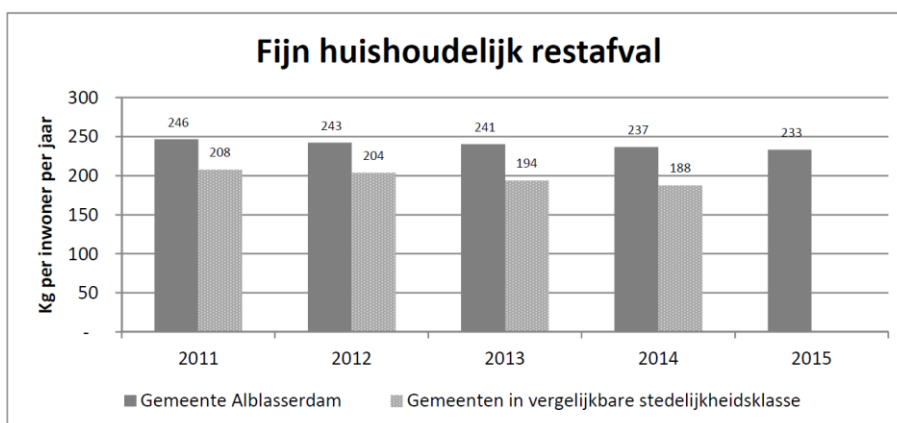

Tabel 10: Samenstelling fijn huishoudelijk restafval, sorteerresultaten

NB: In de tabel staat ook bij hoogbouw een groot aandeel van tuinafval. Bewoners hebben ook vrije toegang tot verzamelcontainers. Voor de sorteeranalyse worden deze containers formeel toegerekend tot de hoogbouw.

5.5 Restafval

De hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval (zonder grof huishoudelijk afval) is afgenomen van 246 kilogram in 2011 tot 233 kilogram in 2015.

Tabel 11: Fijn huishoudelijk restafval Alblaserdam t.o.v. stedelijkheidsklasse 3

Alblaserdam is in 2014 gestart met de uitbreiding van het aantal ondergrondse containers. Bij hoogbouw zijn deze ondergrondse containers ter vervanging van de bestaande verzamelcontainers in cocons geplaatst. Bij een deel van de

laagbouw zijn in 2014 de ondergrondse containers in plaats van de minicontainer gekomen.

In 2015 loopt het project door om de overige laagbouwwijken om te zetten naar ondergrondse containers. De ondergrondse containers zijn in de loop van 2015 voorzien van een operationeel toegangscontrolesysteem. Dit is een van de maatregelen om de hoeveelheid restafval af te laten nemen door het oneigenlijke gebruik van de containers niet mogelijke te maken. De eerste resultaten van 2016 laten zien dat er een afname is in de hoeveelheid restafval bij ondergrondse containers.

Uit de sorteeraanlyse van 2015 blijkt dat de hoeveelheid restafval in laagbouw een redelijk constant aanbod laat zien; van 2009 tot 2014 varieert het van 230 kg tot net iets boven de 200 kg per inwoner per jaar. Het aanbod bij de hoogbouw is minder stabiel en ligt ruimt boven het aanbod dat bij laagbouw wordt ingezameld; van 2009 tot 2014 varieert het van ruim 270 kg tot 300 kg. Deels is dit te verklaren doordat de aanwezige voorzieningen het scheiden van afval niet mogelijk maken.

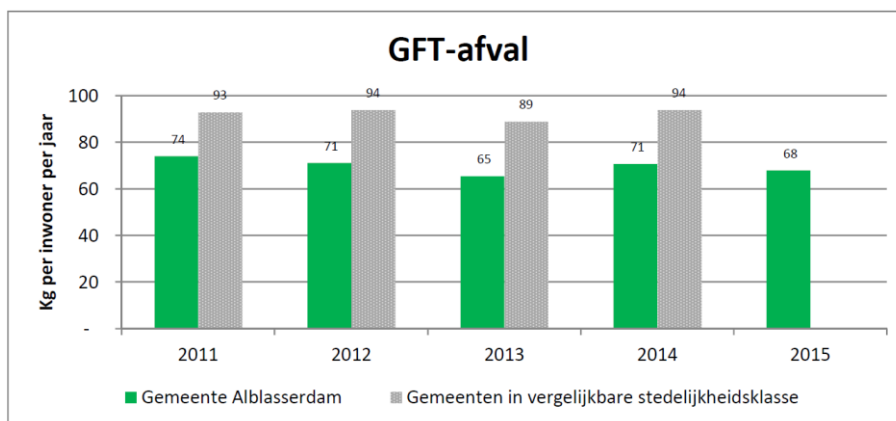
Verbetermogelijkheden restafval:

- *De service op het aanleveren van restafval verminderen:*
 - *door de inzamelfrequentie op het restafval te verlagen*
 - *waar mogelijk de 240 liter containers vervangen door ondergrondse containers.*
- *Toegangscontrole op alle ondergrondse containers*
- *De afstand van de ondergrondse containers verruimen tot 200 meter*
- *Extra aandacht voor hoogbouw waar gemiddeld meer restafval wordt ingezameld.*

5.6 Groente-, fruit & tuinafval (GFT)

GFT wordt eenmaal per 2 weken alleen bij laagbouw woningen ingezameld via 140 liter en 240 liter containers. Van de laagbouw woningen heeft het merendeel een 140 liter container voor GFT in plaats van een 240 liter container.

Bij hoogbouw zijn geen faciliteiten aanwezig om GFT gescheiden in te zamelen. De hoeveelheid ingezameld GFT in Alblasterdam is vanaf 2011 tot en met 2013 afgenomen. In 2014 is de hoeveelheid GFT weer toegenomen naar 71 kg per inwoner en in 2015 is het 68 kilogram per inwoner.

Tabel 12: GFT Alblisserdam t.o.v. stedelijkheidsklasse 3

Uit de sorteeraanlyse blijkt dat GFT de grootste fractie is die nog in het restafval aanwezig is. De hoeveelheden liggen al jaren stabiel rond de 80 kg per inwoner per jaar; in 2015 is er nog 84 kg aanwezig. Gemiddeld is dit 77 kg voor een vergelijkbare stedelijkheidsklasse.

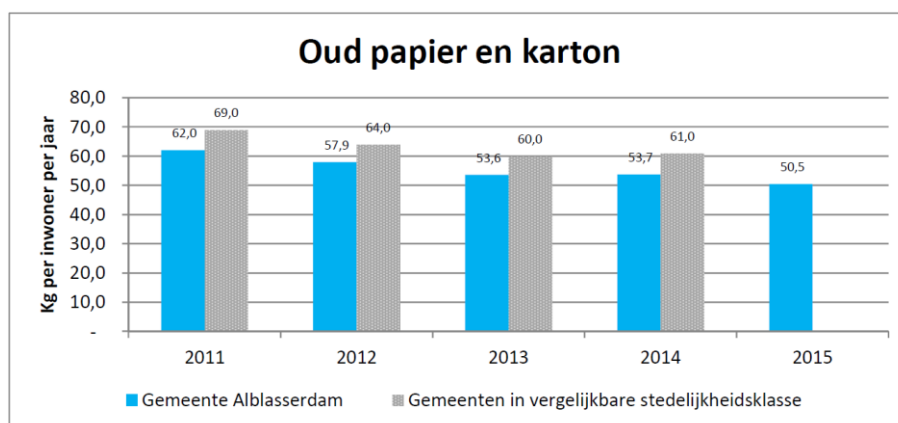
Bij laagbouw ligt de hoeveelheid rond de 65 kg gemiddeld en is met name het laatste jaar een afname te zien. Bij hoogbouw is de hoeveelheid GFT gemiddeld boven de 100 kg per inwoner per jaar. Er is bij hoogbouw weinig tot geen mogelijkheid voor het scheiden van GFT. Van de in het restafval aangetroffen GFT is 49% keukenafval; dat is dus 40 kg per inwoner per jaar.

Verbetermogelijkheden GFT:

- *Invoering keukenmanagement (mogelijk tot 40 kg per inwoner per jaar)*
- *Preventieplan en acties voor etensresten*
- *Composteerbare zakjes ter beschikking stellen aan bewoners*
- *Standaard 240 liter container beschikbaar stellen*
- *Snoeiroutes in voor- en najaar*
- *Inzamelfrequentie verhogen in voor- en najaar*
- *Maatwerkoplossingen voor hoogbouw*
- *Communicatie en voorlichting*
- *Jaarlijks in plan van aanpak concreet per hoogbouwlocatie in gesprek met bewoners over keukenmanagement en containerplan*

5.7 Oud papier en karton (OPK)

Het inzamelen van OPK is in 2013 en 2014 stabiel gebleven. In 2015 is er een daling van de hoeveelheid papier. Er is vooral een verschuiving te zien tussen de inzameling met verenigingen en de inzameling in de verzamelcontainers en het ABS. Bij de verenigingen neemt het af en bij de verzamelcontainers en het ABS neemt het toe.

Tabel 13: OPK Alblasserdam t.o.v. stedelijkheidsklasse 3

In de sorteeraanlyse is te zien dat de hoeveelheid OPK in het restafval het afgelopen jaar is toegenomen. De hoeveelheid papier landelijk als het gaat om de “niet verpakkingen” neemt af, maar is hier in het restafval toegenomen.

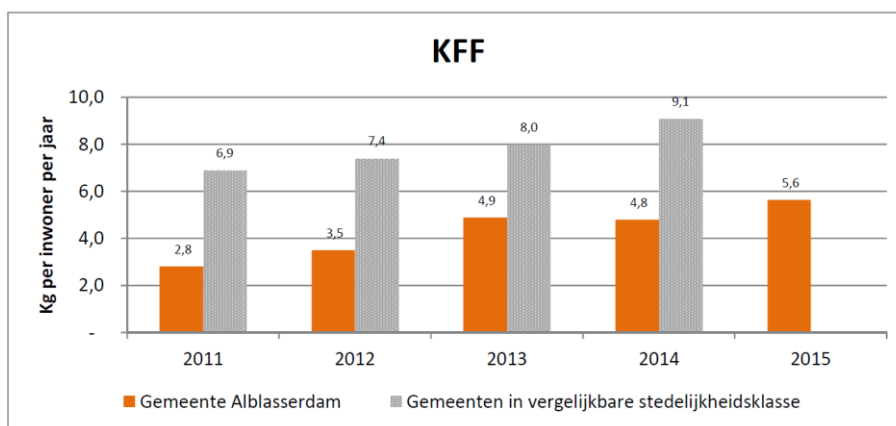
Er is nog gemiddeld 32 kg papier in het restafval aanwezig ten opzichte van een landelijk gemiddelde van 25 kg. De sorteeraanlyse laat zien dat in de hoogbouw er nog 50 kg in het restafval aanwezig is en in de laagbouw 25 kg (wat overeenstemt met het landelijk gemiddelde).

Verbetermogelijkheden OPK:

- *Meer gerichte communicatie en voorlichting*
- *Verplichte uitzetting 140 of 240 liter voor OPK bij laagbouw*
- *Meer aandacht voor gescheiden papier inzameling bij hoogbouw, optimaliseren van locaties*

5.8 Plastic, metalen en drankenkartons (PMD)

In 2014 is door de gemeente Alblasserdam een wijziging doorgevoerd in de inzameling van KFF en is alleen nog maar gebruik gemaakt van bovengrondse verzamelcontainers. Dit heeft niet het gewenste resultaat gehad, waardoor in 2015 opnieuw gestart is met de inzameling huis-aan-huis door middel van zakken. Sinds de tweede helft van 2015 heeft Alblasserdam een start gemaakt met het inzamelen van drankenkartons en blik bij de KFF-fractie. Vandaar dat er gesproken wordt over de inzamelen van plastic, metalen en drankenkartons (PMD). Wellicht dankzij de toevoeging van drankenkartons en blik, is er nog sprake van een lichte toename in de hoeveelheid kilogram per inwoner.

Tabel 14: PMD Alblasterdam t.o.v. stedelijkheidsklasse 3

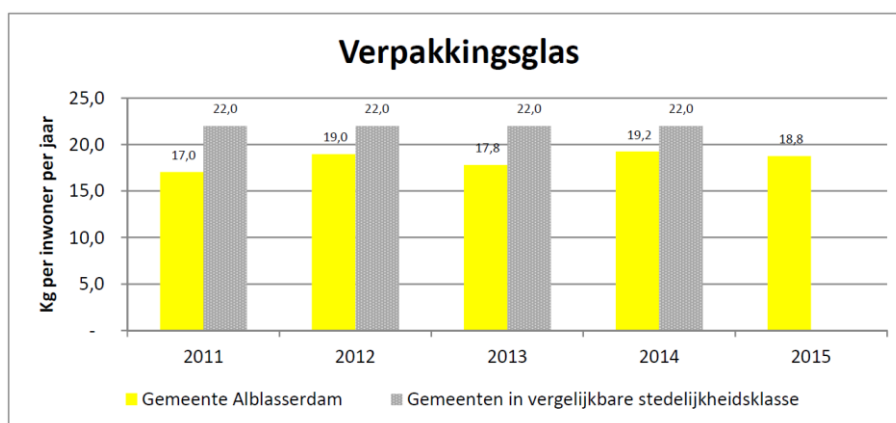
In de sorteeraanlyse blijkt dat gemiddeld er nog 32 kg kunststof in het restafval aanwezig is. Daarbij is er nog 9 kg drankenkartons aanwezig in het restafval. Bij PMD is er geen groot verschil tussen de hoeveelheden in de laagbouw en de hoogbouw.

Verbetermogelijkheden PMD:

- Laagbouw woningen verplicht voorzien van 240 liter voor PMD
- Meer gerichte communicatie en voorlichting, jaarlijks herhalen
- Inzameling hoogbouw optimaliseren door brengvoorzieningen bovengronds

5.9 Glas

De glaszameling wordt niet door HVC verzorgd. Wel blijkt uit de gegevens die bekend zijn, dat de hoeveelheid ingezameld glas stabiel blijft, 19 kilogram per inwoner.

Tabel 15: Glas Alblasterdam t.o.v. stedelijkheidsklasse 3

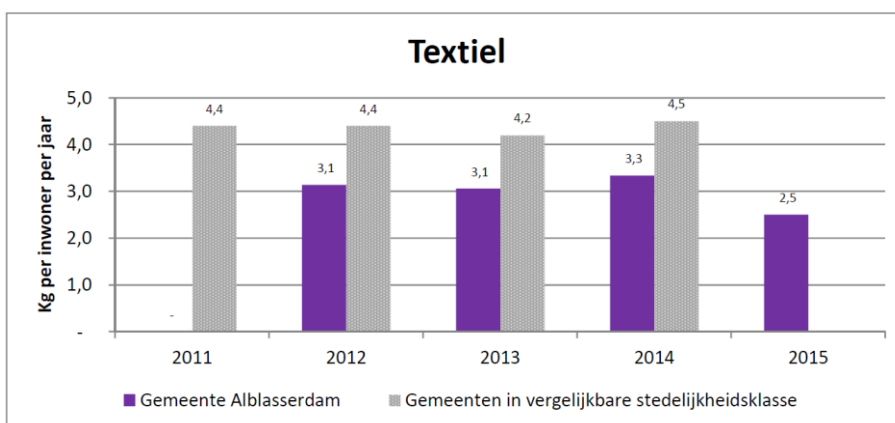
Verbetermogelijkheden Glas:

- Meer gerichte communicatie en voorlichting, jaarlijks herhalen

Uit de laatste sorteeraanlyse is gebleken dat er nog 8 kg glas in het restafval aanwezig is.

5.10 Textiel

De inzameling van textiel wordt niet door HVC verzorgd. De gemeente Alblasserdam voert zelf de regie over de inzameling van textiel. Wel blijkt uit de gegevens die bekend zijn, dat de hoeveelheid ingezameld textiel stabiel blijft, 3 kilogram per inwoner. Vanuit de gegevens 2015 is een daling te zien, naar 2,5 kilogram per inwoner.

Tabel 16: Textiel Alblasserdam t.o.v. stedelijkheidsklasse 3

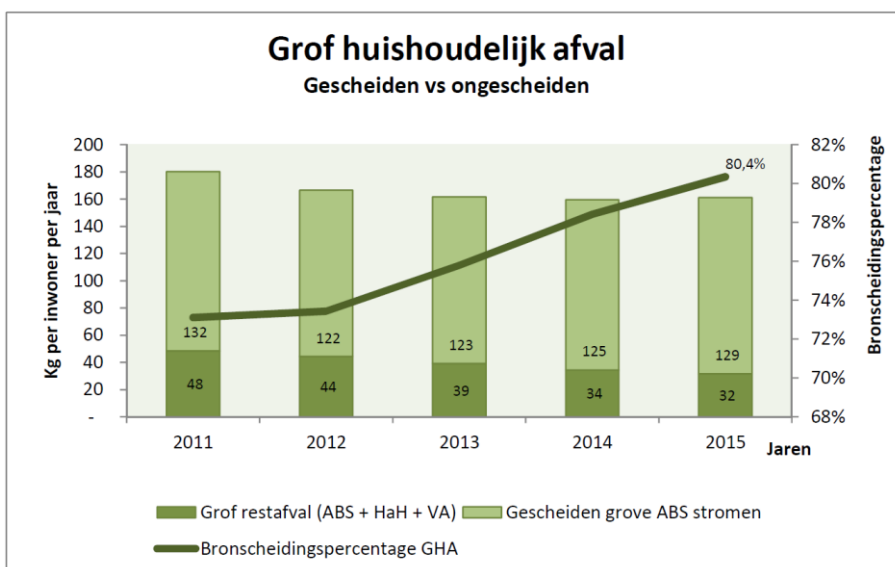
Verbetermogelijkheden Textiel:

- *Meer gerichte communicatie en voorlichting. Meer duidelijkheid dat alle textiel in containers kan en niet alleen kleding.*

Uit de sorteeraanlyse blijkt dat in het restafval nog 9 kg textiel aanwezig is.

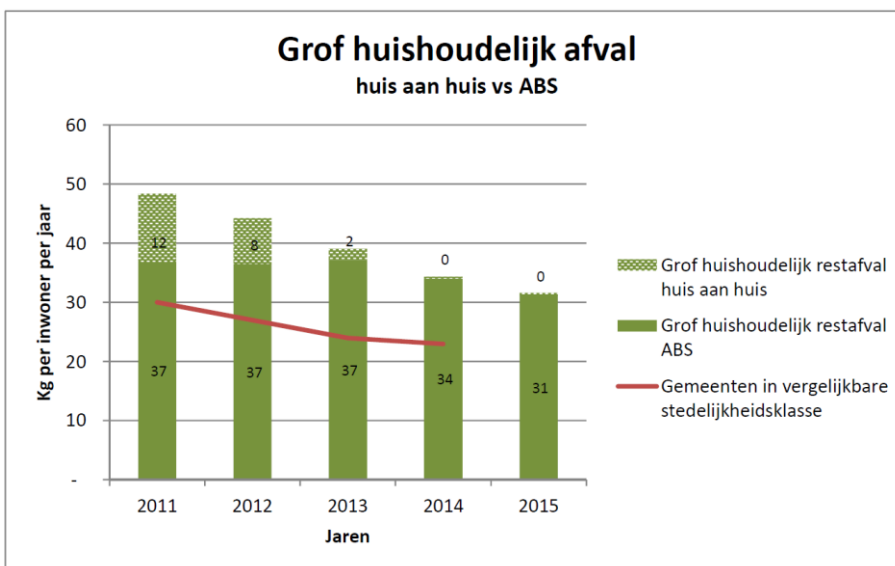
5.11 Grof huishoudelijk afval

In de afgelopen jaren wordt er steeds beter gescheiden op het ABS Noordpolder. De inwoners van de gemeente Alblasserdam kunnen hier gebruik van maken voor hun grof huishoudelijk afval. Daarnaast is er de afgelopen jaren voor een aantal gescheiden grondstoffen nieuwe verwerkingsmogelijkheden gevonden, waardoor ook deze apart gehouden kunnen worden. Hieronder valt onder andere gips en harde overige kunststoffen. In 2015 is daar piepschuim en matrassen bijgekomen. Ook wordt bruikbare huisraad sinds 2014 apart gehouden en door Opnieuw en Co afgevoerd ten behoeve van de kringloopwinkel.

Tabel 17: Grof huishoudelijk afval gescheiden t.o.v. ongescheiden gemeente Alblisserdam

Inwoners van Alblisserdam kunnen hun grofvuil op laten halen aan huis (tegen betaling) of zelf kosteloos wegbrengen naar het ABS. Alblisserdam heeft een tarief voor het huis aan huis ophalen van Grof Huishoudelijk afval ingevoerd. Door deze maatregel is het aantal kg dat gemiddeld ongescheiden wordt ingezameld bijna gereduceerd tot 0.

Tabel 18: Grof huishoudelijk afval halen t.o.v. brengen gemeente Alblisserdam

Verbetermogelijkheden grof huishoudelijk afval:

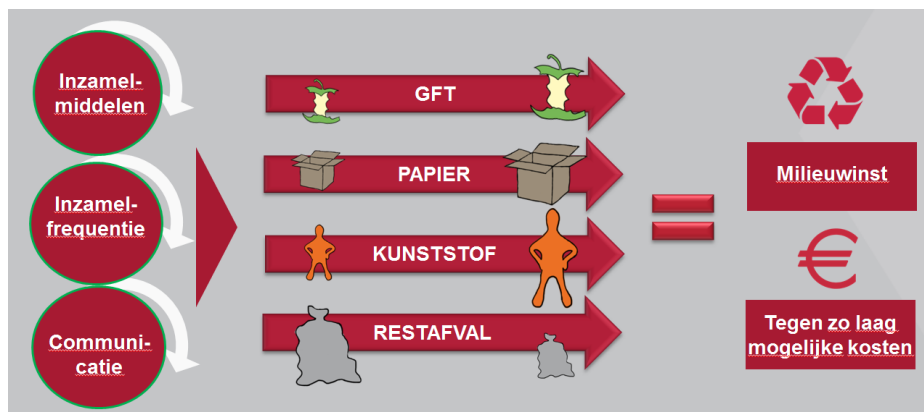
- Ruimere openingstijden bijvoorbeeld op een doordeweekse avond

6. Nieuw grondstoffenbeleid

Op basis van de grondstoffenanalyse en de landelijke doelstellingen heeft de gemeente Alblaserdam de ambitie uitgesproken om te gaan voor de 100 kg restafval per inwoner per jaar. Aan deze doelstelling wordt gefaseerd invulling gegeven. Voor de komende jaren is het doel om de hoeveelheid restafval naar 190 kg per inwoner per jaar terug te brengen. Na een evaluatie van de resultaten, zullen aanvullende maatregelen door de gemeente worden vastgesteld. De maatregelen beschreven in dit hoofdstuk, zullen hier een invulling aan geven.

6.1 Algemeen

Figuur 5 laat zien op welke afvalstromen en grondstoffen de maatregelen worden genomen en welke “knoppen” worden gedraaid. Hierdoor komt er meer GFT, meer papier, meer PMD en minder restafval.

Figuur 5: schematische visie op de toekomst

6.2 Beleid restafval

Gemiddeld is er nu 233 kg per jaar; 203 kg bij laagbouw en 300 kg bij hoogbouw. Voor de looptijd van dit plan wordt een ambitie neergelegd van 190 kg per inwoner.

In het nieuwe beleid wordt de service verlegd naar de grondstoffen en minder service op restafval. Service op grondstoffen wordt beter gefaciliteerd. De afstand van woonhuis tot ondergrondse container wordt gesteld op maximaal 200 meter. Voor hoogbouw is ook het beleid om de service op grondstoffen te optimaliseren en minder service op restafval. Voor hoogbouw is geen standaardoplossing te geven en wordt per locatie beoordeeld wat hier de meest passende oplossing is.

Bij het goed scheiden van grondstoffen is er minder restafval aanwezig. De inzameling van restafval wordt op afstand geplaatst waar mogelijk. Waar dat niet mogelijk is of niet efficiënt is, wordt de restafval 240 liter container minder vaak geleidigd; 1 x per 4 weken. Voor de gemeente Alblaserdam geldt dat voor een

gedeelte met dijkwoningen en een deel met lintbebouwing. In totaal betreft dit ongeveer 400 woonhuisaansluitingen.

De afgelopen periode heeft Alblasserdam het merendeel van de laagbouw woningen voorzien van ondergrondse containers. Alle containers zijn voorzien van toegangsregistratie zodat het oneigenlijke gebruik zoveel mogelijk wordt beperkt.

Voorgestelde maatregelen:

- Restafval waar mogelijk op afstand plaatsen via ondergrondse containers
- Loopafstanden tot ondergrondse container vergroten naar 200 meter
- Huidige container locaties herzien en waar nodig herplaatsen en hergebruiken op locaties waar nog geen ondergrondse containers zijn
- Uitbreiding ondergrondse containers met maximaal 10 stuks
- Inzameling mini- containers frequentie aanpassen van 1 x per 2 weken naar 1 x per 4 weken

Doelstelling restafval per inwoner per jaar

230 kg -> 190 kg

6.3 Beleid GFT

GFT is de grondstof met het meeste gewicht en die nog het meeste in het restafval aanwezig is. Van het GFT dat nog in het restafval aanwezig is, is 49% keukenafval. Het beleid van de gemeente is erop gericht om met name inwoners te bewegen om in de keuken het afval beter te scheiden; dit geldt voor de hoogbouw en voor de laagbouw. De algemene communicatie campagnes van HVC vestigen hier de aandacht op. Door project 100-100-100 is hier ook meer bewustwording door gekomen.

De inzameling van GFT vindt 1 x per 2 weken plaats. Alle inwoners in de laagbouw hebben een GFT container. De bestaande containers zijn nog niet afgeschreven en blijven behouden.

Door aanvullende en gerichte communicatie worden bewoners geïnformeerd en bewust gemaakt van het scheiden van GFT.

Extra aanvullende maatregelen die gehouden kunnen worden:

- Extra GFT inzameling in de zomermaanden
- Snoeiroutes voor tuinafval in de snoeiperiode
- Voorlichting en communicatie over keukenmanagement

Voor hoogbouw geldt dat er geen GFT via ondergrondse container wordt ingezameld. Landelijk en in de regio worden proeven uitgevoerd voor GFT inzameling in hoogbouw locaties. Met Alblasserdam worden de hoogbouw

locaties afzonderlijk bekeken en daar waar mogelijk maatwerkoplossingen toegepast.

Om beter te kunnen sturen en te kunnen meten zijn chips in containers noodzakelijk. Een optie is om de bestaande containers voor GFT zodra deze zijn afgeschreven te vervangen door nieuwe containers met een chip.

Voorgestelde maatregelen:

- Gerichtte communicatie
- Maatwerk aanpak voor hoogbouw

Doelstelling GFT per inwoner per jaar

68 kg -> 72 kg

6.4 Beleid OPK

OPK is een waardevolle grondstof en hiervoor wordt hoge service geboden om dit in te zamelen. Het beleid voor OPK bij laagbouw is verplicht een minicontainer voor OPK. Op dit moment heeft 70% van de inwoners van Alblasserdam een container voor OPK. Alle bewoners die nu nog geen minicontainer hebben, krijgen verplicht een container.

Landelijk is een afname van de hoeveelheid OPK; de sorteeraanlyse laat echter zien dat er nog voldoende OPK in het restafval aanwezig is dat gescheiden kan worden ingezameld.

Alblasserdam maakt voor de inzameling van de laagbouw gebruik van vrijwilligers van de kerken, scholen en verenigingen. Om de inzameling te optimaliseren wordt gekozen voor een inzameling 1 x per 4 weken via HVC met inzet van 2 mensen vanuit de BST.

Voor de verenigingen wordt in overleg naar een passende oplossing voor afbouw gezorgd. De gemeente is op dit moment in beraad op welke wijze beleid hierin wordt neergezet. De inzameling vindt nu 1 x per maand plaats huis aan huis.

Voor hoogbouw geldt dat via verzamelcontainers het papier wordt ingezameld. De inzameling bij hoogbouw blijft op de huidige wijze gehandhaafd. De containers worden zo vaak als nodig geledigd.

Voorgestelde maatregelen:

- Verplichte minicontainer bij laagbouw aansluiting (nu 70%)
- Inzameling van 1 x per maand naar 1 x per 4 weken
- Inzameling van avond naar dag verplaatsen
- Inzameling via HVC met inzet van BST-ers en in plaats van de vrijwilligers van kerken, scholen en verenigingen
- Gerichtte communicatie

Doelstelling OPK per inwoner per jaar
51 kg -> 68 kg

6.5 Beleid PMD

PMD is een waardevolle grondstof met een hoge waarde en een groot volume. Het beleid is om alle laagbouwwoningen verplicht te voorzien van een minicontainer van 240 liter voor de inzameling van PMD. De inzameling van PMD vindt 1 x per 4 weken plaats.

Voor hoogbouw is nu het systeem van verzamelcontainers ingezet. De containers worden zoveel mogelijk specifiek bij locaties van hoogbouw geplaatst.

Voorgestelde maatregelen:

- Verplichte 240 liter container voor PMD bij alle laagbouw woningen
- Inzameling met zakken vervalt
- Herschikking van de bestaande bovengrondse containers voor specifiek hoogbouw
- Gerichte communicatie bij introductie container

Doelstelling PMD per inwoner per jaar
5,6 -> 18 kg

Mogelijk extra maatregelen:

- Bij hoogbouw naar aanleiding van specifieke afspraken voor maatwerk kunnen extra containers geplaatst worden.
- Zakkendistributie blijven handhaven voor hoogbouw

6.6 Beleid Glas

De gemeente Alblasserdam heeft de inzameling van glas uitbesteed aan een marktpartij.

Het huidige beleid inzake glas blijft gehandhaafd.

6.7 Beleid textiel

De gemeente Alblasserdam heeft de inzameling van textiel aanbesteed aan een marktpartij.

Het huidige beleid inzake textiel blijft gehandhaafd.

6.8 Beleid grof huishoudelijk afval

Grof huishoudelijk afval wordt tegen betaling ingezameld tegen een kostendeckend tarief.

Voor aanlevering van grofvuil kunnen bewoners ook gebruik maken van het ABS Noordpolder gevestigd in Hendrik-Ido-Ambacht. Het ABS is dagelijks geopend van 9.00 tot 17.00 behalve op zondag. Waar mogelijk maakt HVC gebruik van Opnieuw & Co om kringloop en producthergebruik te stimuleren.

Extra maatregelen:

- Opnieuw & Co inzetten voor het inzamelen van herbruikbare goederen “achter de voordeur”

6.9 Overige maatregelen

Overige maatregelen die ingezet kunnen worden om percentage materiaalhergebruik te vergroten zijn:

- 100-100-100; traject dat loopt van april tot juli 2016
- Communicatiepakket van HVC voor ondersteuning van specifieke maatregelen of voor algemene communicatie ten aanzien van grondstoffen
- Afvalvrije scholen; project dat is opgestart bij Basisscholen. In het project wordt gebruik gemaakt van specifiek lespakket voor kinderen.

7. Communicatieplan

8.1 Communicatie inzet

De communicatie-inzet richt zich primair op de komst van de plastic-container bij ca. 5.600 laagbouw huishoudens. Daarnaast worden alle huishoudens geïnformeerd over de voor hen relevante bijkomende veranderingen: de overgang naar verzamelcontainers voor restafval (ipv containers aan huis), de komst van een papiercontainer, het chippen van bestaande papiercontainers.

8.2 Communicatie aanpak

HVC baseert al haar communicatie op het HVC-grid, een model voor gerichte communicatie over afval scheiden. Dit grid vormt de basis voor een communicatiepakket voor gft, papier en plastic verpakkingen, lege pakken en blik, gericht op inwoners van laagbouwwooningen. Het pakket is opgebouwd uit een aantal blokken rond een thema die elkaar versterken: in en om het huis, in de wijk, openbare gebouwen, lokale media, online. Door bovendien de boodschap cross mediaal aan te bieden, wordt de effectiviteit van de communicatie vergroot. Door gedurende een periode van zes tot zeven weken consequent gebruik te maken van de kernboodschappen en beelden uit het pakket, zorgen we dat informatie rond het thema 'afval scheiden' herkenbaar en bekend wordt voor de inwoners van Alblasserdam.

Blok	Communicatiemiddel	Aantal
In en om huis	Brief 1 (afz gemeente) – over komst containers en andere maatregelen	8.000
	Flyer bij brief 2 (afz HVC) – over data levering, inzamel dagen etc (opmaak+productie)	5.600
	Sticker plastic-container (ontwerp+drukwerk)	5.600
	Aanbrengen sticker op plastic-container (0,29 per sticker)	
	Sticker papier-container (ontwerp+drukwerk)	1.600
	Aanbrengen sticker op nieuwe papiercontainer (0,29 per sticker)	1.600
	Aanbrengen sticker op oude papiercontainer (0,29 per sticker)	3.900
	Hanger plastic-container (ontwerp+ drukwerk)	5.600
	Hanger papier-container (ontwerp+ drukwerk)	1.600
In de wijk	Outdoor campagne (opmaak/drukwerk affiches + plaatsing)	
	Actie "De wijk in". Vier dagdelen. 5-6 medewerkers per dagdeel. Inclusief voorbereiding en briefing medewerkers.	
	Flyer "Ik doe mee" bij actie De wijk in (opmaak+drukwerk)	1.000
	Presentje bij actie De wijk in: gerecyclede pen (0,25 p/s)	1.000
Openbare gebouwen	Flyers plastic (ontwerp+drukwerk)	250 stuks
	Poster A3 voor gemeentehuis/openbare gelegenheden (opmaak+drukwerk) + uiting narrow casting	50 stuks
	Roll up banner	5
Lokale media	Stoppers, infographic gemeentepagina (opmaak)	5
	Radiocommercial	4 weken, 7xpd
	Advertentie lokale media (infographic, stopper)	4x
	Advertentie lokale media (opmaak)	4x
	Persberichten, teksten gemeentepagina	
Online	Banners, televisiecommercial, animaties voor online- en social media	
	Teksten website, social media	

Bronnen

Atsma, J. *Meer waarde uit afval*. Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Brief van 25 augustus 2011.

Rossy, A., Jones, P.T, Geyens, D. & Bienge, K. (2010). *Sustainable Materials Management for Europe, from efficiency to effectiveness*. Department of

Environment, Nature and Energy (LNE) and the Public Waste Agency of Flanders (OVAM), Brussel, Belgium.

http://www.euractiv.com/sites/all/euractiv/files/SMMfor%20EuropeStudy_0.pdf
]

Spaargaren, G. & Van Vliet, B. 2000. *Lifestyles, Consumption and the Environment: The Ecological Moderisation of Domestic Consumption*. Environmental Politics, Vol. 9: 1, pp 50-76.

Van Bergen Henegouw, C.N. & Stel, J.H. (2012) *Waste management in the Netherlands: A historic overview*. Waste Management & Research (in press).

Eureco *Sorteeranalyse huishoudelijk restafval, gemeente Alblisserdam, 2013, 2014 en 2015*

Ministerie van infrastructuur en milieu: Invulling programma Van Afval Naar Grondstof

Ministerie van infrastructuur en milieu: Notitie clustering gemeenten op basis van hoogbouw en gedifferentieerde richtlijnen voor huishoudelijk restafval

www.agentschapnl.nl

www.cbs.nl

www.lap2.nl

www.vang-hha.nl